

Preek ‘Mensen die tot zegen zijn voor de stad’

1. Eén van de vragen in ons jaarthema ‘LEEF!’ is ‘wie zijn we’? Ik kwam een interessant fenomeen tegen wat een antwoord geeft op die vraag: Dieren doen aan survival of the fittest. Wij mensen doen aan ranking. De hele dag door. Danielle Braun – antropoloog des vaderlands – noemt dat **rankingsbingo**. Wat is dat? In een groep of bij een eerste ontmoeting ken je jezelf en de ander onbewust rankingspunten toe. Op basis van de optelsom bepaal je of je opkijkt tegen de ander, leuk gelijkwaardig gaat samenwerken, of denkt ‘die kan ik hebben’. Man scoort net een puntje hoger dan vrouw. Hetero net een paar punten meer dan homo. Christen of atheïst is handiger dan moslim. Academisch opgeleid geeft meer punten op je bingo kaart dan MBO. Werkend meer dan werkeloos. En gezond meer dan ziek. Het lijkt wel bij mens-zijn te horen; dat vergelijken met anderen. Vorige maand gezien dat vergelijken ook veel stress kan opleveren. Want: hoe scoor ik op die rankingsbingo? Rankingsbingo gaat meestal onbewust, maar het kan een bingo met een zwarte rand worden, met ernstige gevolgen. Wanneer we anderen vanwege hun score slecht behandelen of zelfs gaan haten. Wij zijn vergelijkende mensen.

2. Christenen hebben bovendien ook nog te maken met een soort religieuze rankingsbingo. Want zijn wij als kerk vrij van vergelijken en oordelen over een ander? Met de oude spreuk ‘**Wel in, niet van de wereld**’ werd er vroeger gewaarschuwd om je niet in te laten met wat ‘werelds’ is. You’re in or you’re out. Iemand zei deze week nog: *‘vroeger mochten wij niet naar de kroeg (werelds), terwijl ik nu juist daarnaar toe zou gaan om mensen op te zoeken. Zou Jezus niet ook juist daar te vinden zijn?’* Die scheiding vinden wij nu moralistisch en voelen we nu minder. Toch kun je nog steeds heel verschillend kijken naar de wereld om je heen.

Hoe reageer jij op de stad? **Vijf mogelijke houdingen:**

- a. Ik ben huiverig voor de grote boze stad (Kijk uit voor de stad, verleidingen, bedreigingen!)
- b. Ik voel me verheven boven de grote boze stad (Ik ben veel beter! Ik ken de waarheid)
- c. Ik pas me aan om mee te kunnen doen in de stad (Ik wil erbij horen! Gezien worden, enjoy!)
- d. Ik doe zoveel mogelijk mee, zonder ‘besmet’ te raken (Ik profiteer van de stad!)
- e. Ik heb medelijden met de stad (De stad heeft mij nodig! Wat een onwetendheid)

Maar .. ergens vinden we dat het geloof toch onderscheidend is. Wat maakt een gelovige anders? Waaraan herken je zo iemand? Is er één van de vijf houdingen die hoort bij een christen? Ik weet dat voor veel mensen de volgende tekst helpt bij dit soort vragen. Als een houding voor het leven.

‘Bid tot de HEER van de stad waarheen ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar bloei, want de bloei van de stad is ook jullie bloei.’ – Jeremia 29,7

Het is een uitdagende opdracht voor christenen om zich niet af te zonderen, maar een goede, zegenende en dienende houding aan te nemen. Je inzetten voor de **bloei van de stad**. We willen

niet veroordelend bekend staan, maar ook niet – kleurloos - opgaan in de massa. De vraag die ik vandaag samen wil beantwoorden is: hoe kunnen wij tot zo'n zegen zijn voor de stad?

3. Lezen: Lukas 6,27-38. Wat zeggen de woorden van Jezus in Lukas 6 ons in dit opzicht (zegen voor de stad)? Het zijn woorden die soms ook bekend staan als de **Bergrede** van Jezus. In zekere zin **beroemd én berucht!** Je kunt ze niet platslaan of gemakkelijk toepassen. Als we te snel weten wat Jezus bedoelt, kan het zijn dat we onze eigen opvatting belangrijker vinden dan die van Jezus. Ze zijn bedoeld om op te kauwen. Te laten bezinken. Laat jij ze op je afkomen, ook al besef je dat je de hoge evangelie-standaard van Jezus hier nooit helemaal haalt? Of laat je ze dan liever links liggen – daar kan ik toch nooit aan tippen – we zijn ook maar mensen? Maar laat je dan niet teveel de realiteit overheersen? Geloven gaat toch ook over het onmogelijke dat mogelijk wordt. Vernieuwing! Laten we kijken naar dit onderwijs van Jezus.

4. Het lijkt een stuk met allerlei losse uitspraken, maar er zit een structuur in. Centraal staat de **gulden regel** van vers 31 *'behandel anderen zoals je wilt dat ze jullie behandelen'*. Dit principe staat in alle religies en levensbeschouwingen centraal, ook atheïsten zeggen dit je na. Maar Jezus gaat een stap verder. Heel vaak is die gulden regel nl. in praktijk een principe van **wederkerigheid**: 'Ik doe wat voor jou, als jij wat voor mij doet.' En dat doet iedereen. Maar als je dat gebruikt, dan blijf je erin opgesloten zitten. 'Ik doet alleen wat voor jou, als jij ook iets of eerst iets voor mij doet.' Het systeem van wederkerigheid houdt zichzelf in stand.

Jezus doet een hele andere oproep: Heb je vijanden lief, leen uit zonder het terug te verwachten, zegen wie je vervloeken, etc. (v35) Deze woorden zijn anders, uniek, bevrijdend en revolutionair! Ze dagen je uit om uit het systeem van wederkerigheid te stappen, uit het systeem van rankingsbingo. **Heb je vijanden lief.** Je doet niet alleen dingen voor mensen die hoger of hetzelfde scoren dan jij, maar voor je concurrenten, je tegenstanders, mensen die je liever kwijt dan rijk bent. Mensen die niets terug kunnen doen. Wat Jezus hier zegt heeft de potentie om deuren te openen, relaties te herstellen. De kaarten worden opnieuw geschud zo.

Hoe weet je dat dit meer dan mooie woorden zijn? Alles wat Jezus ons aanleert, heeft hij zelf laten zien. Een overspelige vrouw die bij hem werd gebracht, veroordeelde hij niet, maar de mensen die haar veroordeelden liet hij één voor één met de staart tussen de benen afdruipen. Jezus liet het ook zien in de laatste uren van zijn leven – hangend aan een kruis - onder extreme omstandigheden: *'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen'* (Lucas. 23, 34).

In het kruis wordt het revolutionaire potentieel zichtbaar van christelijke liefde: het overwint al het kwaad. Het is geen liefde om lekker in te 'zwelgen', maar het is liefde die de kloven dicht, die verschillen overbrugt. De kern van Jezus' leven is liefde die verbindt en die de zonde overwint. En niet omdat wij dat verdienen, of hem er genoeg voor betalen. Wij beleven vaak ook onze relatie met God in een soort wederkerigheid: ik ben trouw aan God, ik doe wat ik moet doen en dan krijg of zelfs verwacht ik ook zijn zegen. Met die wederkerigheid heeft Jezus dus afgerekend. Wat Jezus deed, was uit genade. Er ging niets van jou of mij aan vooraf. (v35)

5. Dus Jezus kon dit, maar ik? Nee! Troost je: dit evangelie ideaal ‘heb je vijanden lief, leen uit zonder terug te verwachten, zegen wie je vervloeken’ is voor ieder mens te hoog gegrepen, maar we moeten er niet passief van worden. Dit is niet alleen voor morele superhelden. Begin klein. Geloven is niet je terugtrekken in je eigen bubbel, achter de muur van jouw eigen gelijk, of met mensen die ongeveer hetzelfde scoren op de bingokaart. Het is niet mensen uitsluiten. In het spoor van Jezus begeven we onszelf steeds weer opnieuw in het leven, in de wereld om ons heen. Niet zelfgenoegzaam, niet zelfzuchtig, maar open en verbindend. Vol genade en liefde.

6. Concreter: er zijn allerlei houdingen mogelijk die wij kunnen aannemen in de stad. Laten we er één aan het lijstje toevoegen, gebaseerd op het evangelie: Ik heb de stad iets te bieden. Ik zegen de stad. Ik ben niet *van* de wereld, maar *voor* de wereld! Hoe?

- a) Om tot zegen te zijn van de stad, voor een goede houding, **moeten we samen de stad waarderen**. Ontdek en waardeer wat jij zelf ontvangt. Wat brengt het stadsleven jou/jullie wat je ergens anders niet zou vinden? Wat brengt de omgeving waarin je woont/werkt jou? Deel dat!
- b) **Wees toegewijd aan het welzijn van de stad en zet je in voor gerechtigheid**. ‘Doe goed! (v35) De boodschap van het evangelie is die van liefde die overwint, tegenstellingen overstijgt en juist verbindt. Die boodschap wordt geloofwaardig als die met inzet voor recht gepaard gaat. Inzet voor bloei (sjaloom) in economisch, sociaal en geestelijk inzicht. We moeten onze naasten liefhebben in woord én daad. Daarin kunnen we optrekken met mensen die niet perse religieus zijn, maar wel hart hebben voor de stad. Wij gebruiken de stad niet om een grootse kerk te bouwen, maar wij zetten onze middelen in om een bloeiende stad te krijgen. Ons doel is niet een grote, gave Stadshartkerk maar een bloeiend Amstelveen. De kerk is er voor de stad.
- c) Jezus roept in Lukas 6 om verder te gaan dan het wederkerigheidsprincipe. Heb je ergste concurrenten lief. Geef ook soms eens weg zonder een Tikkie of factuur. Bid voor degene die je de slechtste service verleent. **Weg met de rankingsbingo; maar vorm een tegencultuur**. Probeer deze week eens bewust te zijn van hoe je naar anderen kijkt. Kun je voorbij de buitenkant kijken? Verbind je met mensen die anders zijn dan jij, want het evangelie doorbreekt barrières tussen mensen. Zo zegent God door ons de stad, en worden wij ook zelf gezegend - belooft Jezus. (v38)

Lars Grijsen, Stadshartkerk Amstelveen, lars@stadshartkerk.nl